GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 175. Joi 8 (20) Augustŭ. 1885.

Brașovŭ, 7 (19) Augustŭ 1885.

Prin ce se ruinézá poporulŭ?

Cu astă întrebare s'a ocupatŭ unulŭ din corespondenții noștri din Câmpiă în numerii 170 și 171 ai „Gazetei,“ arătândŭ, că unŭ rĕu capitalŭ, de care-i bântuitŭ țĕranulŭ nostru, este patima de-a bea fără cumpĕtŭ vinarsŭ séu, cum amŭ ḍice prin unŭ terminŭ mai specialŭ, alcoholismulŭ.

Nu póte fi epidemiă mai înfricoșată, care sĕ dărapene așa cumplitŭ puterile fisice și intelectuale ale poporului, sĕ-lŭ demoraliseze atâtŭ de multŭ, ca epidemia beției de rachiu. Acéstă epidemiă cutreeră într'unŭ modŭ fórte îngrijitorŭ și mai multe ținuturĭ din patria nóstră și ne-amŭ mira, că cei dela cârma statului împreună cu părinții patriei dela Pesta nu s'au îngrijitŭ până acum de vre unŭ remediu, décă nu amŭ șci că pentru dênșii nu e aḍĭ nimicŭ mai importantŭ pe fața pămêntului, decâtŭ maghiarisarea și érăși maghiarisarea.

In cealaltă parte a monarchiei nóstre, unde guvernanții nu suntŭ preocupațĭ de idei fixe și nerealisabile, găsescŭ prilegiu și răgazŭ, de a se mai gândí și la starea fisică și morală a poporului și de a chibzuí, carĭ mijlóce arŭ fi și mai nimerite și mai bune pentru a depărta rĕulŭ din rĕdăcină și a scăpa pe poporulŭ țĕranŭ din ghiarele beției, ce-lŭ abrutiséză și-lŭ duce spre peire.

In Carintia, unde vițiulŭ beției de vinarsŭ a prinsŭ fórte adêncĭ rădăcinĭ, administrația țĕrei este în ajunŭ de a luá mĕsurile cele mai severe pentru a-i pune stavilă. Lunĭ în 17 l. c. s'a întrunitŭ în Klagenfurt ancheta convocată de presidentulŭ țĕrei, pentru a se consulta în acéstă privință. Espunerea, care a fostŭ presentată anchetei, cuprinde date interesante și instructive culese de organele administrațiunei.

S'a constatatŭ în modŭ statisticŭ, că în Carintia se vine în districte pe 116 locuitorĭ câte o cârciumă, în care se vinde rachiu, ér în orașulŭ Klagenfurt câte una la 150 locuitorĭ. Tóte prefecturile arată, că rĕulŭ de frunte este a se căuta în licența de a se vinde spirtulŭ cu mĕruntulŭ. Căpitănatulŭ dela Spittal ḍice în raportulŭ sĕu: „vinarsulŭ este în tóte casele; aprópe fiecare pórtă cu sine câte-o sticluță cu rachiu; mamele dau copiilorŭ de țîță rachiu; copii aducŭ în șcólă rachiu; o mamă s'a jăluitŭ la preotŭ, că fecioru-sĕu nu vrea sĕ bea vinarsŭ“. Medicii districtualĭ raportéză că mortalitatea între țĕranii ce béu rachiu e multŭ mai mare, mai alesŭ prin bóle de inimă, ficatŭ și apă. Nu rareorĭ se întêmplă bătăi, omorurĭ și sinuciderĭ în urma beției. Urmările rele ale acesteia se manifestă și asupra urmașilorŭ. Casurile de alienare suntŭ fórte dese și se înmulțescŭ. Dela 1872 s'au înmulțitŭ în casa nebunilorŭ alcooliștii cu 36 inșĭ pe anŭ — în numĕrŭ mediu. Consiliulŭ sanitarŭ alŭ țĕrei cere de urgență sĕ se măréscă darea pe rachiu, sĕ se esecute cu rigóre tóte mĕsurile legale de apĕrare în contra beției, sĕ se afle surogate eftine, sĕ se ridice cultivarea pómelorŭ și mustului, sĕ se formeze reuniunĭ de temperanță, la carĭ sĕ ia parte cei mai de frunte din tóte clasele și confesiunile. Presidentulŭ țĕrei împărtășesce că dela 1883 din Ianuarie, a luatŭ mĕsurĭ stricte prin supravegherea și urmărirea cârciumelorŭ neconcesionate, prin refusarea concesiunei vênḍărei de spirituóse în mĕsură mai mică și restrîngerea concesiunilorŭ esistente, prin refusarea înoirei lorŭ în casŭ sĕ se schimbe posesorulŭ, prin îndrumarea comunelorŭ de a întroduce aruncurĭ comunale pe vinarsŭ ș. a. ș. a. Primarii diferitelorŭ localitățĭ au decisŭ în conferențele lorŭ, sĕ se micșoreze pe lângă acésta și impositulŭ pe berea mai ușóră, sĕ se opriască servitorii și lucrătorii de a bea rachiu, sĕ se esecute cu cea mai mare rigóre tóte prescrierile guvernuluĭ și mai pre susŭ de tóte, sĕ se îngrijéscă cu toții de a procura pentru poporațiunea lipsită alimente mai eftine.

La noi, mulțămită cerului, patima beției nu a luatŭ dimensiunĭ așa de marĭ séu celŭ puțînŭ nu pretutindenĭ. Ajunge însĕ, că în unele ținuturĭ, precum în Câmpiă, pe la Făgărașŭ, prin Hinedóră, Alba-Iulia, acésta patĭmă a devenitŭ primejdiósă. Corespondentulŭ nostru din Câmpiă ne arată lipsa nutremêntului suficientŭ ca causă de căpeteniă a lățirei epidemiei de vinarsŭ și ne aduce dreptŭ pildă o comună, unde prin strĕduința unui zelosŭ preotŭ, juna generațiă a fostŭ scăpată de pericolulŭ alcoolismului printr'o nutrire mai bună și mai rațională; aḍĭ în aceea comună se bea mai multŭ bere, decâtŭ rachiu și puterile fisice și intelectuale ale ei suntŭ ferite de veninulŭ narcoticŭ alŭ alcoolului.

Dorimŭ din sufletŭ, că décă guvernulŭ nostru nimicŭ nu face spre a stîrpí din sinulŭ poporațiunei nóstre dela țéră patima beției, celŭ puținŭ fruntașii noștri, în frunte cu preoții noștri, sĕ aibă milă de bietulŭ poporŭ asupritŭ și sĕ-i sară în ajutorŭ cu fapta și cu sfatulŭ, ferindŭ juna generațiune de contagiulŭ alcoolismului. Este neapăratŭ de lipsă sĕ ținemŭ și noi seriosŭ sfatŭ și sĕ chibzuimŭ mijlócele pentru stîrpirea rĕului beției din sînulŭ țĕrănimei române.

Ḍiarele săsesci despre scrisórea lui Trefort către Teutsch.

„Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“ își încheiă astfelŭ glosele la scrisórea ministrului Trefort:

Ce privesce „sfatulŭ potrivitŭ cu vremea« alŭ ministrului despre facultatea teologică-filosofică, episcopulŭ iubitorŭ de legĭ îlŭ va așterne de bună sémă consistoriului orĭ representanței bisericei întregĭ. Ce va hotărî acésta, cine póte spune? — Sfatulŭ e unŭ capŭ d'operă de rutină diplomatică. După o acusă amară, ministrulŭ *catolicŭ* își înmóie inima și hai sĕ ne dea o facultate *protestantă*. Acum se va arăta de mai au Sașii măcarŭ o scânteiă de patriotismŭ și — neprimindŭ oferta mărinimósă — vrednicĭ vorŭ fi de aspră tratare; astă impresiă voia sĕ producă scrisórea în Germania, pe care pare că pune ministrulŭ deosebită importanță; chiar oficiósa „Norddeutsche Allgemeine Zeitung« publică din Pesta o corespondență, în care se recomandă Sașilorŭ primirea ofertei. La noi în țéră impresiunea a fostŭ de uimire; de 18 anĭ copii vitregĭ ai guvernului, nu suntemŭ dedatĭ cu așa plocóne, decĭ se ḍise: *Timeo Danaos et dona ferentes.* Neîncrederea ne face sĕ nu o primimŭ, până mai avemŭ minte și inimă sĕ nu ne ucidemŭ noi înși-ne.

Ce minte aveau străbunii, când prin lege stabiliră în dieta dela 1669 cercetarea țĕrilorŭ streine: „Acéstă a nóstră hotărîre ceremŭ *pro propetuo et irrevocabili Decreto* sĕ se țină *hoc per expressum declarato*, că celŭ ce va cere și va primì anularea și îngustarea ei în decursulŭ orĭ cărei vremĭ, la schimbarea de principĭ, staturĭ, constituții și ca propozițiune orĭ postulatŭ numai, și cu atâtŭ mai multŭ celŭ ce va vota pentru acésta, va consimți séu cu fapta va lucra împotriva ei, séu va lăsa sĕ se facă vre-unŭ contrarŭ așeḍămêntŭ, ar voi sĕ facă orĭ sĕ priméscă, *blestematŭ de Dumneḍeu sĕ fiă în lumea viitóre, ér pe lumea acésta sĕ 'șĭ pérḍă cinstea*“. Acestŭ dreptŭ l'amŭ păstratŭ în tótă vremea, afară de deceniulŭ 3 și 4 alŭ vécului acesta sub absolutismŭ; de două orĭ propaganda bisericei romane a voitŭ sĕ ne întemeeze academiă pentru suprimarea confesiunei evangelice și *aḍĭ ministrulŭ unui guvernŭ „liberalŭ“ și 'n véculŭ liberalismului de aceleași mijlóce vrea sĕ se foloséscă — pentru maghiarisare.* De altfelŭ esemplulŭ academiei de dreptŭ ne învață, că nicĭ academia teologică-filosofică între actualele raporturĭ nu ar scăpa de sórtea ei. Dar și după mijlócele intelectuale și materiale, suscitarea cestiunei academiei e zadarnică, măcar că ministrului îi pare așa de ușóră. Academia ar pretinde mijlóce, pe carĭ statulŭ strîmtoratŭ cum e în astă privire nu le-ar puté da; schimbulŭ cu școla reală e greu de împlinitŭ; e greșită părerea, că academia va puté fi susținută din »fondurile universității«. Universitatea dă numai 3000 fl. pentru ea; celelalte cheltuelĭ le dă casa de păstrare din Sibiu și comuna bisericéscă din Sibiu, după ce ministrulŭ i-a detrasŭ subvențiunea anuală de 5000 fl. acordată de Maiestatea Sa în 1865; apoi corporațiunea confesională, căreia 'i aparține școla reală, încă nu va îngădui maghiarisarea ei.

Astfelŭ amŭ fi ajunsŭ la capĕtŭ cu observările nóstre. In Pesta se dă deosebită importanță acțiunei acesteia. Șcimŭ ce vrea d. Trefort și șcimŭ, că, orĭ primimŭ orĭ nu sfatulŭ sĕu, statulŭ are mijlóce sĕ-lŭ realiseze cu puterea; déră chiar »Nemzet« ce stă aprópe de guvernŭ face propunerea, sĕ nu lase ministrulŭ la universitățile strĕine nicĭ unŭ teologŭ orĭ candidatŭ de profesorŭ, care nu va produce atestate de bună purtare politică. Organulŭ »liberalului« guvernŭ nu se rușinéză a recomanda d-lorŭ Tisza și Trefort acéstă miserabilă apucătură a poliției lui Metternich. Fie, ceea ce atotputernicului Metternich nu i-a rĕușitŭ, nu le va reuși dóră docililorŭ sĕi școlarĭ. Noi voimŭ sĕ ne rĕmânemŭ nouĕ înși-ne credincioșĭ. *„E nestrămutată legea, că destructorii culturei devinŭ sinuciḍĭ. Causa culturei mai înalte nu póte cădea fără renunțarea de bună voiă, fără trădare mârșavă; luptătorii ei vremelnicĭ potŭ peri, — dar causa însași, causa moralității mai superióre, a adevĕrului și drepiății trebue sĕ învingă și va învinge!“*

SCIRILE ḌILEI.

Aniversarea nascerei M. Sale Monarchului Franciscŭ Iosifŭ s'a serbatŭ erĭ, Marțì, în tóte bisericile din Brașovŭ. La biserica catolică a fostŭ mare Te-Deum, la care au asistatŭ tóte autoritățile civile și militare de aicĭ în ținută de gală. La 2 óre d. a. a fostŭ mare banchetŭ, datŭ de oficerii rĕmașĭ aicĭ, la hotelulŭ Nr. 1 în onórea ḍilei.

—0—

Ni se scrie din ținutulŭ Șielăului, că întregŭ satulŭ Sinite s'a resculatŭ în sĕptĕmâna trecută în contra notarului de acolo Stefanŭ Ciorogaru.

—0—

Suntemŭ informațĭ, că inteligința română din Benicŭ a întocmitŭ în folosulŭ școlei de acolo și în anulŭ acesta ca totdéuna o petrecere românéscă, între cetate și Benicŭ, la care a luatŭ parte numerosŭ publicŭ din tóte clasele societății. Dar ce folosŭ, că petrecerea a fostŭ veselă și românéscă, când cassarulŭ și cârciumarulŭ a fostŭ jidanulŭ Avram. Când la socotélă, n'a rĕmasŭ din venitulŭ petrecerei nicĭ unŭ crucerŭ în fondulŭ școlei. Apoi trébă românéscă e asta?

—0—

Primimŭ spre publicare următórele șire: »In urma denunțării făcute la locurile mai înalte din partea substitutului de notarŭ cercualŭ George Têrnovénu din Urișiu inferiorŭ, la 1 Augustŭ n. la 9 óre séra gendarmii au ridicatŭ din somnŭ pe fostulŭ învĕțătorŭ și cantorŭ Filonŭ Harșianŭ din Chiheriu de josŭ și l'au dusŭ în Mureșiu-Oșorheiu în închisóre, fără sĕ scie cineva pentru ce. Vĕ voiu denunța și alte fapte sĕvêrșite de numitulŭ

substitutŭ de notarŭ, îndată ce voiu scì cum stă lucrulŭ cu Filonŭ Harşianŭ. Ce vorŭ dice fraţii d-lui Têrnovénu, — carĭ suntŭ ómenĭ cu carte, unulŭ preotŭ, altulŭ advocatŭ, alŭ treilea forestierŭ superiorŭ în Bucovina, alŭ patrulea doctorandŭ în medicină, — când vorŭ audi ce face fratele lorŭ George? Se miră lumea de aci, că cea pututŭ comite celŭ mai blândŭ omŭ din ţinutulŭ acesta, Filonŭ Harşianŭ?« — Argus.

—0—

Funcţionarulŭ de poştă dela gara centrală din Pesta Vilhelm Kassberger a sustrasŭ douĕ scrisorĭ de banĭ în sumă de 1031 fl. Fiindŭ arestatŭ a mărturisitŭ faptulŭ.

—0—

Pentru apĕrarea intereselorŭ lorŭ, întemeiaseră ţĕranii germanĭ din comitatulŭ Torontalului, unde trăescŭ în mase marĭ, o reuniune, care repede fù denunţată că conspiréză; se temea cine se temea, că reuniunea ar putea organisa pe ţĕranii germanĭ din Ungaria sudică şi a-'i aduce la consciinţa naţională, aşa că la urma urmelorŭ sĕ pótă eşi din ea o partidă germană. Nu se putea întêmpla aşa ceva odată cu capulŭ; nicĭ nu s'a întêmplatŭ, graţiă vice-şpanului din comitatulŭ Torontalului *Bela Tallian*, care dovedì că nu e numai unŭ escelentŭ funcţionarŭ, ci şi o strajă vrednică a maghiarismului in comitatulŭ Torontalului« — cum dice »Nemzet.« D-lŭ Bela Tallian disolvà reuniunea sub cuvêntŭ că statutele nu suntŭ întărite de ministru, şi poruncì sĕ se dea îndĕrĕtŭ banii celorŭ ce abonaseră organulŭ reuniunei: »Ţĕranulŭ Ungariei sudice.« Se înţelege, că d-lŭ vice-şpanŭ oprì şi ulterióra redactare a acestui diarŭ. Şi totŭ mai dicemŭ că nu e libertate şi toleranţă în Ungaria! Ce »nepatrioţĭ« suntemŭ!

—0—

Din Lugoşiu primimŭ o plângere, că venindŭ sĕ jóce acolo o trupă românéscă de actorĭ sub direcţiunea d-lui A. G. Petculescu, publiculŭ nu-lŭ încurajază de locŭ; în unele serĭ nu încaséză nicĭ atâta, ca sĕ-şĭ acopere spesele. Ce sĕ fiă causa? Nepăsarea Româniloru séu defectele trupei?

—0—

De asemenea primimŭ o plângere din Sasca montană, că cu ocasiunea serbării hramului bisericii gr. or de acolo, fiindŭ învitatŭ chorulŭ vocalŭ românŭ din Oraviţa sĕ cânte la liturghiă, cu tótă laudabila esecutare a cântărilorŭ, risulŭ unorŭ choriste în biserică a făcutŭ o neplăcută impresiune în poporŭ. La petrecerea din Valea morei, totŭ în acea di, unŭ cântecŭ unguresců s'a repetatŭ îndată la cerere, pe când unulŭ românescŭ numai cu mare greutate s'a cântatŭ a doua óră, după ce răguşise publiculŭ strigândŭ. Musica a cântatŭ între pause totŭ cântece ungurescĭ şi altele, deşi petrecerea era românéscă. Şi sĕ nu se uite, că chiarŭ unii Românĭ, au pricinuitŭ acestŭ streinismŭ. Mai departe ni se spune, că celŭ dintêiu toastŭ l'a ţinutŭ preşedintele în limbă streină, deşĭ e Românŭ; alŭ doilea şi alŭ treilea toastŭ s'au ţinutŭ totŭ de Românĭ, unulŭ într'o limbă totŭ streină şi altulŭ în cea — română. Totŭ aşa danţurile au fostŭ mai totŭ streine. Tristŭ de totŭ, că se comitŭ la o petrecere românéscă astfelŭ de năsdrăvănii.

—0—

Contele Edmund Szechenyi, care se află în serviciulŭ turcescŭ ca generalŭ de divisiă şi comandantŭ alŭ pompierilorŭ, a trecutŭ la islamŭ, precum se anunţă din Constantinopole. Paşa s'a supusŭ, din acestŭ motivŭ, dispositiunilorŭ prescrise de ritulŭ turcescŭ. Contele s'a bolnăvitŭ greu, dar acum e scăpatŭ de periculŭ. Banffy-paşa încă s'ar putea supune prescripţiunilorŭ ritului jidovescŭ, fiindŭ totŭ aceleaşĭ.

—0—

După nouĕ anĭ de şedere în puşcăriă, Michael Köteles a fostŭ achitatŭ şi de tabla recéscă şi de curiă, negăsindu-se dovedĭ că elŭ a inscenatŭ uciderea soţiei sale. S'a mai pomenitŭ aşa justiţiă? Dar 9 anĭ perduţĭ în temniţă cine îi intórce nenorocitului Köteles?

—0—

Comunicaţiunea în tîrgulŭ de vite din Pojunŭ, înfiinţatŭ nu de multŭ timpŭ în contra Vienei, este într'o decădinţă îngrijitóre. O deputaţiune din Pojunŭ se va duce la ministrulŭ de comerţŭ din Pesta, ca sĕ-lŭ róge a face toţĭ paşii pentru asigurarea esistenţii têrgului de vite şi în viitorŭ.

—0—

Ni se comunică, că în opidulŭ Şiclău, în câmpia Aradului, o fată de 17 anĭ Flórea Codreanu s'a spêndurată în diua de 29 Iuliu v., de supĕrare şi ruşine că a cădutŭ Duminecă în biserică.

—0—

In comuna Arpătacŭ, comit. Trei Scaune, e de ocupatŭ postulŭ de magistru poştalŭ. Condiţiunĭ: contractŭ de serviciu şi cauţiune de 100 fl. Venitulŭ anualŭ: 150 fl. léfă, 40 fl. cheltuelĭ de cancelariă. Petiţiunile se vorŭ adresa în timpŭ de trei sĕptĕmânĭ direcţiunii poştelorŭ în Sibiiu.

—0—

D-ra Theodorini, vestita cântăréţă română, care în momentulŭ de faţă se află la Biarritz, a fostŭ rugată de d. ministru alŭ instrucţiunei publice din Francia sĕ dea unŭ concertŭ în folosulŭ victimelorŭ cholerei. D-ra Theodorini va pleca în curêndŭ în acestŭ scopŭ la Saint-Sebastien, scrie „Voinţa Naţională.«

—0—

»Gaulois' din Paris, anunţândŭ cetitorilorŭ sĕi crearea unei opere naţionale române în Bucurescĭ, doresce Româniloru celŭ mai mare succesŭ pentru acéstă întreprindere patriotică.

Fructele lui „Ellenzék.“

I.

Din Câmpiă, 10 Augustŭ 1885.

Proverbulŭ dice: cine sémĕnă vêntŭ seceră orcane. A începutŭ deja a vêjăi asupra capului nostru. Prin frase góle, şovinismŭ turbatŭ şi vorbe furióse s'a nisuitŭ diarulŭ din Cluşiu „Ellenzék' a propaga în totŭ modulŭ posibilŭ inimiciţiă, ură şi vrăjmăşiă faţă de Românĭ, şi cu câtŭ acestŭ predicatorŭ periculosŭ şi-a căpĕtatŭ mai mulţĭ adepţĭ, cu atâtŭ a crescutŭ mai tare şi numĕrulŭ duşmanilorŭ noştri. Astădĭ »Ellenzék« ulŭ este aprópe esclusivŭ diarulŭ de casă alŭ tuturorŭ familielorŭ ungurescĭ din Câmpiă şi principiele duşmănóse faţă de Românĭ, ce le propagă acestŭ diarŭ, au prinsŭ rădăcinĭ puternice în inima tuturorŭ Ungurilorŭ din părţile nóstre. Spre a vedé cu ce rĕpediciune fabulósă se propagă în Câmpiă duşmănia între aceste douĕ naţionalităţĭ, voiu sĕ mĕ provocŭ la unŭ singurŭ casŭ:

De mai multe deci de anĭ este la noi datina de a se ţiné spre scopurĭ culturale scolastice orĭ bisericescĭ diverse balurĭ şi petrecerĭ parte româneşcĭ parte ungureşcĭ; la cele românescĭ se învitau şi participau şi Ungurii, de asemenea şi Românii la cele ungureşcĭ, cu acea deosebire numai că Românii pentru familiele ungureşcĭ imprimau şi bilete de invitaţiune în limba maghiară, ceea ce Maghiarii nicĭodată n'au făcutŭ faţă de Românĭ. In anulŭ trecutŭ ca şi în anulŭ acesta s'a mai arangiatŭ o petrecere românéscă în comuna Sângeorgiulŭ de Câmpiă, la care au fostă învitate şi vr'o 70 familii ungureşcĭ, datina de până acum însĕ nu s'a practisatŭ şi Ungurii fură învitaţĭ numai cu bilete româneşcĭ, precum ne învită şi ei pre noi. Dér ce sĕ vedĭ? D-lorŭ se sêmţiră fórte indignaţĭ; ba unii avură cutezanţa a se respica pe faţă că numai pentru aceea nu vorŭ lua parte la petrecerea română, pentru că n'au fostŭ învitaţĭ cu bilete ungureşcĭ*).

Spre a înfrânge acestŭ şovinismŭ ungurescŭ punêndu-i la órecare probă, li s'a făcutŭ pre placŭ trimiţêndu-li-se din nou învitaţiunĭ scrise în limba ungurésca. Ei! Dar ura şi îngânfarea ce o au ei faţă de noi e cu multŭ mai mare decâtŭ sĕ se »dimită' a lua parte la o petrecere română, şi uniculŭ óspe strĕinŭ fù unŭ bietŭ notarŭ de Ungurŭ, care a bună sémă nu atâtŭ din plăcere va fi venitŭ, câtŭ mai vêrtosŭ pentru a'şĭ lua informaţiunĭ şi a spiona. — Dicêndŭ acésta stă departe de mine orĭce căinţă, pentru că cu câtŭ o petrecere e mai curatŭ românéscă, cu atâtŭ ne simţimŭ mai vialĭ şi mai fără genare, totŭ ce vréu sĕ arĕtŭ este ura lorŭ faţă de noi.

De atuncĭ a mai trecutŭ unŭ anŭ, »Ellenzék«ulŭ şi cu consoţii sĕi au întinsŭ strunele mereu şi relaţiunile dintre Românĭ şi Ungurĭ au devenitŭ şi mai încordate. La petrecerea din anulŭ acesta, ţinută asemenea în Sângeorgiu, măcarŭ că s'a făcutŭ pe cale diaristică învitaţiune generală estindêndu-se asupra tuturorŭ celorŭ ce şi până acuma au fostŭ învitaţĭ, — nu avurămŭ la petrecerea nóstră nicĭ măcarŭ unŭ sufletŭ unguresců.

Acum închipuiţi-vĕ cine e de vină? Românii stau nesmintiţĭ pre lângă blânda şi vechia lorŭ atitudine de până acum, în timpŭ ce Ungurii, a cărora idee e strînsŭ legată de diaristica lorŭ cea mai spulberată şi carĭ nu numai nu cetescŭ ci se ferescŭ chiar de a atinge orĭ care altŭ diarŭ, fiă românŭ séu germanŭ, pre care le consideră ca pre unŭ felŭ de lepră uriciósă şi frĕmĕntându-se mereu, se înverşunéză asupra nóstră din bunŭ seninŭ până ce în fine, în idea că suntŭ creaţĭ din nu şciu ce materiă déescă mai fină decâtŭ noi, începură a se înstrĕina cu totulŭ, a ne despreţui şi a se puna pe piciorŭ ostilŭ faţă de noi, aşa câtŭ astădi abisulŭ de înfrăţire dintre noi şi dintre ei este fără fundŭ.

In faţa unorŭ relaţiunĭ aşa de încordate, nu mĕ potŭ mira în de-ajunsŭ cum mai cutéză unii a mai spera la pace şi înfrăţire, în timpŭ ce-ar trebui sĕ 'şĭ îndrepte atenţiunea asupra celorŭ puiate de »Ellenzék« cu consoţii sĕi, care décă va mai continua a'şĭ duce Ungurii pe cărarea apucată, de sigurŭ că adĭ mâne vorŭ ajunge acolo de unde nu mai este reîntórcere**).

Sĕ trecemŭ mai departe:

*) Aşa-i décă i-aţĭ rĕsfăţatŭ prin prea multe consideraţii. Red.

**). Acum convingă-se onoratulŭ publicŭ cetitorŭ câtŭ de nedreptŭ şi fără cruţare este faţa de noi acestŭ »Ellenzék', care — dimpreună cu alte diare ungureşcĭ— descriindu-ne de nescai daco-romanişti maghiarofagĭ, cutéză a ne timbra de fanatisaţĭ, ca şi cum noi amŭ fi aceia carĭ ni-amŭ feri şi amŭ încunjura orĭce convenirĭ séu petrecerĭ ungureşcĭ.

Omulŭ se cunósce din fapte, scrisórea din vorbe. Vorbele suntŭ semnele, prin carĭ se caracteriséză sublimitatea orĭ cultura unei scrierĭ. Dé ă vreţĭ sĕ cunóscetĭ cultura de care dispune diarulŭ din Cluşiŭ »Ellenzék«, apoi étă-lŭ:

Cuvintele prin cari acestŭ diarŭ se provócŭ la diarele române suntŭ: *Az ebbatta „Gazeta“* (căţéua de »Gazetă«), ér pe cei ce citescŭ şi consêmtŭ cu acestŭ diarŭ îi trimite la *Lipotmező* (Câmpulŭ Lipotŭ séu Leopoldŭ) adecă în casa nebunilorŭ, care este aşedată pe acestŭ câmpŭ în jurulŭ Pestei. Vorbindŭ apoi despre clerulŭ românŭ în unulŭ dintre articulii principalĭ ai sĕi, ilŭ întituléză cu cuvintele: „*Az éhező oláh pópák*“ (Flămândii preoţĭ românĭ). Acesta este titlul articulului, apoi trecêndŭ la obiectŭ începe a-i calumnia în terminii cei mai de josŭ şi bajocoritorĭ dicêndŭ despre ei că suntŭ: „*kuldusabbak a kuldusnál*“ (mai cerşitorĭ decâtŭ cerşitorii) şi alte multe espresiunĭ asemenea şi pre cari a le cita mi-e gréţă şi mi-e ruşine. In altŭ locŭ vorbindŭ despre óspeţii unei petrecerĭ românescĭ de frunte le dice: „*nadrágba bujt oláhók, pópák és dászkelek*“ (valahĭ vêriţĭ în pantalonĭ, preoţĭ şi învĕţătorĭ). Poftimŭ!......

Deşi spre a cunósce în de ajunsŭ acestŭ diarŭ în tótă golătatea sa se poftesce ca omulŭ sĕ-lŭ cetéscă celŭ mai puţinŭ o jumĕtate de anŭ, totuşĭ din cele dise aci onor. publicŭ îşĭ va puté face baremĭ încâtva o închipuire atâtŭ despre spiritulŭ de cultură ce-lŭ nutresce, câtŭ şi despre duşmănia ce-o respiră acestŭ diarŭ faţă de noi. Şi sĕ nu vĕ miraţĭ décă vĕ spunŭ, că articulii acestui diarŭ pentru toţĭ Ungurii din Câmpiă dela micŭ şi până la mare suntŭ unŭ adevĕratŭ credeu politicŭ.

O RĔSCÓLĂ SĂSÉSCĂ.

Rebrişóra, 2 Augustŭ 1885.

Saşii din Dumitra mare dinpreună cu femei şi copii în numĕrŭ de 400—600 de ómenĭ în sĕptămêna trecută, adecă Lunĭ în 27 Iuliu 1885, înarmaţĭ cu puşcĭ, sape şi cóse au năvălitŭ asupra unei părţĭ de hotarŭ de alŭ Rebrişiorenilorŭ, dér învecinatŭ cu hotarulŭ săsescŭ alŭ Dumitrenilorŭ şi totŭ ce au aflatŭ pe acea parte de hotarŭ au nimicitŭ, adecă bucate de totŭ soiulŭ, mălaiulŭ l'au tăiatŭ josŭ, holdele le-au călcatŭ în picióre, viile şi pomii i-au tăiatŭ şi smulsŭ din pămêntŭ, baraboi, cânepi cu unŭ cuvêntŭ ce au găsitŭ pe acea parte dé hotarŭ au nimicitŭ totŭ apoi casele, corturile, gardurile şi tóte întocmirile economice pe cari le-au aflatŭ, le-au aprinsŭ şi arsŭ, ér pe proprietarii şi folositorii acelorŭ pămênturĭ, i-au împuşcatŭ barbarţĭ, femei, şi copii pre cari numai i-au întêlnit la lucrulŭ câmpului. Numĕrul vulneranţilor cunoscuţĭ până acuma e de 7 persóne. Paguba ce s'a făcutŭ în bucate la nefericitele 24 familii s'au preţuitŭ de pricepĕtorii de lucru din 3 comune învecinate cu 3000 fl. ér de pricepĕtorii de lucru săsescĭ din Dumitra mare şi Csepanŭ, cari au fostŭ cu comisiunea criminală la faţa locului, paguba făcută s'a preţuitŭ numai cu 1000 fl. v.a. Dintre nefericitele familii suntŭ unele cari au rĕmasŭ fără agonisită, neavêndŭ pămênturĭ în alte părţĭ ale hotarului.

Saşii revoluţionarĭ în 27 Iuliu a. c. către cei vulneraţĭ s'au esprimatŭ, că nu numai de pe locurile acelea dér şi de pre cuptorulŭ lorŭ propriu din comună au sĕ'i împusce, deórece toţĭ suntŭ provĕduţĭ cu puscĭ de vênatŭ şi cu lăncĭ pentru scopulŭ acesta, ei sfătuiţĭ şi învĕţaţĭ de conducĕtotii lorŭ, de multŭ au făcutŭ acelŭ conclusŭ ca la ocasinne bine venită sĕ facă şi cu casele nóstre şi cu locuitorii noştri, din nefericitele comune încurcate în procesŭ cu Saşii, tocmai aşa ca în 27 Iuliu cu partea de hotarŭ de către ei, şi precum au făcutŭ mai de multŭ cu domnişóra din dealulŭ têrgului.

Trebue neapĕratŭ, ca sŭ luămŭ mĕsurĭ de apĕrare sĕ ne scăpămŭ proprietatea şi viaţa, de aceea ceremŭ sfatulŭ confraţilorŭ noştri din Valea Someşului şi alŭ altorŭ binevoitorĭ, că ce e de făcutŭ, deórece n'amŭ dori sĕ comitemŭ şi noi astfelŭ de acte neumane.

Unŭ Rebrişiorénŭ.

Din nĕcazurile Bucovinei.

(Urmare şi fine)

Ne încredemŭ prea tare şi neclintitŭ în ajutorulŭ sprijinitorului cerescŭ, care e singurulŭ capŭ alŭ bisericei sale, ne încredemŭ prea multŭ în privegherea preoţilorŭ ortodoxĭ peste turmele creştineşcĭ încredinţate grijei lorŭ şi în tăria credincioşilorŭ ortodoxĭ şi a lorŭ alipire de învĕţăturile, obiceiurile şi datinile bisericei ortodoxe orientale, decâtŭ sĕ ne tememŭ de sórtea turmei ortodoxe a lui Cristos în Bucovina.

Ceea aduce însĕ cu sine agresiunile şi luptele confesionale şi ce cu durere prevedemŭ este *turburarea relaţiunilorŭ interconfesionale* între organele bisericescĭ şi o jignire a păcei interconfesionale şi a bunei înţelegerĭ între credincioşii respectivelorŭ confesiunĭ în viéţa lorŭ socială. Prin legea fundamentală de statŭ de 21 Decemvre 1867 (articolele 14—15) despre drepturile generale ale cetăţenilorŭ este nu-i vorbă recunoscută libertatea consciinţei şi dreptulŭ eserciţiului liberŭ alŭ religiunei fiecărei comunităţĭ religióse recunoscută de

lege, totŭ astfelŭ suntŭ lămuritŭ definite prin legea interconfesională dela 21 Decembre 1867 şi relaţiunile esterne ale singuraticelorŭ confesiunĭ între sine Organele bisericei române s'au dedatŭ însĕ atâtŭ de bine cu posiţiunea lorŭ de mai nainte liberă faţă de celel'alte confesiunĭ, încâtŭ nu potŭ sĕ se acomodeze hotărîrilorŭ legei fundamentale de statŭ despre egala îndreptăţire confesională. De aceea nu se vorŭ mărginì numai la lucrările de pionerĭ confesionalĭ şi la încercările de subminare, ci după cum vorŭ fi şi împrejurările se potŭ prevedea şi atacurĭ făţişe.

Bucovina e aceea provincià a monarchiei austro-ungare, unde feliuritele confesiunĭ trăescŭ mai în pace unele lângă altele. Şi acéstă toleranţă confesională, care, luându-se în sémă împrejurarea, că patru din cincĭ părţĭ ale întregei poporaţiunĭ din ţéră suntŭ de legea gr. or., servesce spre laudă şi meritŭ mai cu sémă clerului şi credincioşilorŭ bisericei gr. or., a avutŭ de urmare, că între siguraticele clase ale poporaţiunei fără deosebire de confesiune şi naţionalitate domnescŭ cele mai bune relaţiunĭ în viéţa cetăţenéscă şi că sub aceste favorabile relaţiunĭ se păstrézà şi se cultivă şi virtuţile cetăţénuluĭ statului. Acum se pune întrebarea, décă nu ar fi în adevĕrŭ vrednicŭ de regtetatŭ casulŭ, când o stare aşa de îmbucurătóre a lucrurilorŭ, ce servesce spre folosulŭ poporaţiunei, ar fi turburată prin silinţe şi recrutărĭ propagandiste? Nu ar fi crimă, a da mână de ajutorŭ la distrugerea acestei frumóse întocmirĭ a vieţei pacinice şi armoniόse ce spre laudă servesce ţĕrei — prin încercărĭ de proselitismŭ şi usurpaţiune confesională. Nu arŭ fi o nescusabilă indulgenţă a acelorŭ organe publice, carĭ suntŭ chiemate sĕ susţină liniştea şi ordinea şi sĕ se împotrivéscă neîndreptăţitelorŭ pofte pe tĕrêmŭ bisericescŭ în interesulŭ păcii interconfesionale, decă nu ar pune o puternică stavilă nisuinţelorŭ redeşteptate mai de curêndŭ în nouă ediţiune? Noi plinĭ de încredere aşteptămŭ, sĕ mĕsure guvernulŭ cu înţelepciunea şi priceperea sa de statŭ mărimea daunelorŭ, carĭ arŭ trebui sĕ se facă prin stabilirea în Cernăuţĭ a unui episcopatŭ polonŭ-catolicŭ de cătră prelatulŭ alungatŭ din Rusia, Felinski, şi sĕ recunóscă că prin îngăduirea celorlalte nisuinţe de misionarĭ va trebuì sĕ se producă fără îndoială o amărire în poporaţiunea ortodoxă orientală, şi o ameninţare a păcii confesionale şi cetăţenescĭ în ţéră, şi sĕ ia potrivite mĕsurĭ pentru a abate asemenea daune şi sĕ pună stavilă la totŭ ce — în contra spiritului şi decisiunilor positive ale legilorŭ interconfesionale — ar pune organele confesiunei romano şi greco-catolice din Bucovina într'o posiţiune privilegiată. Findŭ însĕ vorba şi de ferirea internei păcĭ sufletescĭ a credincioşilorŭ religiunei gr. or. ce numĕră aprópe o jumĕtate milionŭ, de respingerea atacurilorŭ confesionale îndreptate parte directŭ, parte indirectŭ împotriva bisericei ortodoxe din Bucovina, precum şi de scutulŭ legalŭ contra isbucnirilorŭ şi ocărilorŭ îndreptate asupra unei bisericĭ, a cărei amărită esistenţă şi desvoltare nu-i recunoscută numai de lege, ci a fostŭ circumscrisă când s'a anecsatŭ ţéra şi cu garanţia unui tratatŭ de statŭ; astfelŭ e datoria necondiţionată a organelorŭ, carĭ suntŭ chemate sĕ se informeze de interesele religióse-morale ale bisericei ortodoxe în Bucovina şi sĕ le feréscă de daune, sĕ işĭ ridice glasulŭ şi sĕ se împotrivéscă cu arma ce le stă la îndemână a cuvêntului atâtŭ împotriva atacurilorŭ confesionale, câtŭ sĕ şi invóce împotriva lorŭ şi scutulŭ statului.

Biserica ortodoxă-orientală a Bucovinei *resolută protestéză sĕrbătoresce* împotriva tuturorŭ agresiunilorŭ fie directe confesionale, fie nĕsuinţe indirecte, prin carĭ ameninţată se vede in existenţa sa şi înpedecată în desvoltarea sa, precum şi în posiţiunea sa ca biserică ortodoxă creştină vătămată se simte prin neîndreptăţite isbucnirĭ, şi atacurĭ. Mai alesŭ protestéză biserica ortodoxă orientală a Bucovinei: 1. împotriva poreclei »biserică schismatică« şi »Schismaticĭ,« ce i se dă ei şi credincioşilorŭ sĕi în şematismele şi celelalte publicaţiunĭ oficiale şi oficióse a archiepiscopatelorŭ romane şi greco-catolice din Lemberg şi a organelorŭ lorŭ; 2. împotriva introducerii şi publicării numĕrului sufletelorŭ credincioşilorŭ ortodoxi-orientali din Bucovina în şematismulŭ anualŭ alŭ archiepiscopatului romano-catolicŭ din Lemberg; 3. împotriva luărei feliţelorŭ de confesiunea ortodoxă orientală în institutulŭ de crescere mănăstirescŭ alŭ ursulinelorŭ romano-catolice şi chiar împotriva esistenţei acestei congregaţiunĭ, precum şi împotriva altorŭ congregaţiunĭ de soiulŭ acesta în Bucovina; 4. împotriva petrecerei şi ţinerei de predicĭ misionare ale iesuiţilorŭ în Bucovina, cari aicĭ în ţéră dau ansă la bănuielĭ; 5. împotriva descălicării şi petrecerei desţĕratului din Rusia archiepiscopŭ romano-catolicŭ *Felinski*, precum şi împotriva intenţionatei stabiliri a unui archiepiscopatŭ romano-catolicŭ în Cernăuţĭ, unitŭ cu unele decanate vecine din Galiţia; 6. împotriva ruperei osândiţilorŭ de religiunea ortodoxă-orientală şi împreunărei lorŭ cu cea romano şi greco-catolică în penitenciarulŭ de femei St. Magdalena din Lemberg, precum şi — în genere — împotriva proselitismului confesionalŭ în poporaţiunea ortodoxă-orientală a Bucovinei; 7. împotriva numirilorŭ bisericei ortodoxe-orientale »Schismă« şi „credinţă schismatică« din acusa dela 10 Maiu 1881 a procurorului c. r. din Lemberg, precum şi împotriva degrădătórelorŭ isbucnirĭ făcute din mai multe părţĭ în contra bisericei ortodoxe în genere şi a credincioşilorŭ ei din Bucovina, în decursulŭ pertratărei publice criminale a procesului lui Dobrzanski.

Tot odată cu aceste proteste, carĭ suntŭ cea dintêiŭ manifestare a defensivei stătătóre pe terenŭ evangelicŭ — ḑice „N. fr. Presse" — se cere legalulŭ scutŭ alŭ organelorŭ statului în contra încercărilorŭ acestora agresive confesionale ale organelorŭ bisericei romano şi greco-catolice şi în genere împotriva isbucnirilorŭ şi atacurilorŭ confesiunei ortodoxe, cari discreditéză vasa bisericei ortodoxe-orientale; ele sĕ păşéscă în contra îngâmfărei şi directelorŭ atacurĭ şi transgresiunilorŭ pe terenulŭ bisericescŭ şi confesionalŭ în interesulŭ liniştei şi ordinei cetăţeneşcĭ şi desvoltărei generale culturale şi religióse morale a cetăţenilorŭ statului, şi sĕ susţină relaţiunile esterne interconfesionale în marginile legale.

De cătră Reghinŭ, 14 Augustŭ.

O petrecere românéscă. Junimea studiósă română din Reghinŭ şi giurŭ a aranjatŭ petrecerea sa şi în acestŭ anŭ în Reghinulŭ săsescŭ în 9 l. c. n. Publiculŭ s'a strînsŭ într'unŭ numĕrŭ aşa de considerabilŭ cum rarŭ se póte vedé la petrecerĭ. Pe lângă Românĭ mai participat'au şi Ungurĭ şi Germanĭ, aşa încâtŭ numai despre vr'o pantlică tricolorŭ românescŭ, séu despre costumŭ se putea cunósce, care e Română şi érăşĭ la unii de pe pălării se putea deosebi, care e Ungurŭ.

Spaţiulŭ destulŭ de bine a fostŭ întocmitŭ, dar cu tóte acestea avù publiculŭ dreptŭ a se plânge de bufetŭ. Şi apoi la fiesce care dintre Românĭ sciu că nu i va fi părutŭ bine când a auḑitŭ intonându-se şi esecutându-se ciardaşulŭ de vre-o două orĭ şi acésta cu atâtŭ mai vêrtosŭ, fiind-că nu era pusŭ de locŭ în ordinea jocurilorŭ. Ungurii înse sé-i fi vĕḑutŭ că nu-şĭ mai încăpéu în piele de bucurià, pe care şi-o esprimau prin chiu. — Ceea ce aşŭ mai avea de însemnatŭ şi care a fostŭ unŭ ce indignătorŭ pentru mine şi póte şi pentru alţii e aceea, că unulŭ şi altulŭ din comitetulŭ arangiatorŭ, cu deosebire unulŭ, carele arangia, îşĭ rĕcea gura mai multŭ ungouresce.

Inainte de pausă imediatŭ jucat'au 8 tinerĭ jocurile naţionale »Bătuta« şi „Căluşerulŭ« cu succesŭ, dér cu tóte acestea s'a auḑitŭ murmurŭ de desgustŭ, se înţelege că nu din partea nóstră, carĭ nu ne puteamŭ îndestulŭ sătura cu vĕḑutulŭ, ci din partea Ungurilorŭ dintre carĭ sĕ se fi esprimatŭ: „Până când va totŭ dura acésta!" Écă dér ce folosŭ au Românii décă invită şi Ungurĭ; acésta e rĕsplată! Fie-ne de învĕţătură pentru alte dăţĭ!

Românceţe frumóse îmbrăcate în costumŭ naţionalŭ nicĭ de aicĭ ca din nicĭ o petrecere, maialŭ séu balŭ n'au lipsitŭ, ci din contră au participatŭ în numĕrŭ fórte frumosŭ. Danţulŭ durà până diminéţa, când ne-amŭ depărtatŭ, ducêndŭ fiesce care dulcĭ amintirĭ.

Venitulŭ curatŭ precum amŭ auḑitŭ e de 365 fl., sumă fórte frumósă acésta. Permită-mĭ însĕ onoraţii domnĭ patronĭ, precum şi membrii comitetului acestei petrecerĭ, a le spune, că óre n'ar fi fórte salutarŭ şi cu cale, ca din acéstă sumă frumósă sĕ se trămită şi la Cluşiu pentru ajutorarea studenţilorŭ universitarĭ românĭ, cărora li s'a detrasŭ stipendiulŭ şi carí au apelatŭ la bunăvoinţa publicului românŭ pentru ajutorŭ?

Unŭ participantŭ.

RAPORTŬ POLIŢIENESCŬ.

Braşovŭ, Augustŭ 1885.

Bóla de gură şi de unghii ce isbucnise în luna Iuniu între vitele de îngrăşatŭ dela fabrica de spirtŭ a lui Samuel Quittner s'a stinsŭ cu totulŭ. — Érăşĭ avemŭ sĕ semnalamŭ două casurĭ de nebunià. Croitorulŭ de dame Solymosi Albert, născutŭ în S. Sz. György, în timpulŭ scurtei sale şederĭ în Braşovŭ a înebunitŭ în luna trecută şi fù transportatŭ în casa de sănătate din S. Sz. György. De aceiaşĭ bólă fù lovitŭ unŭ Românŭ de aci, din clasa comercianţilorŭ, care dealtmintrelea acum 5 anĭ a fostŭ internatŭ 7 lunĭ în institutulŭ de nebunĭ din Sibiiu. De astă dată însĕ na s'a pututŭ transporta la Sibiiu, fiind institutulŭ totalŭ ocupatŭ. — Cătră sfârşitulŭ lunei trecute, locuitorulŭ Balo Janos a fostŭ strivitŭ de o locomotivă, fiind că elŭ sărì pe trépta e tocmai când acsta întra în îngustulŭ spaţiu alŭ maşine-i lorŭ. Nenorocitulŭ espirà imediatŭ. — La 24 Iuliu unŭ făptuitorŭ necunoscutŭ până acum, spărgêndŭ, după améḑĭ feréstra dela locuinţa din livadea poştei Nr. 686 a măestrului zidarŭ Makkay György, întrà înăuntru şi luà dintr'unŭ dulapŭ suma de 10 fl. 50 cr. în argintŭ, precum şi unŭ biletŭ dela cassa de amanetare despre unŭ césornicŭ Anker cu capace duple şi cu lanţŭ. Indrăsneţulŭ hoţŭ nu s'a pututŭ afla până acum. — Din contră chelnĕrulŭ din Sinaia, Albert Krainer, urmăritŭ pentru furtŭ, a fostŭ prinsŭ şi predatŭ autorităţii penale competente. — Acum vr'o 8 lunĭ, funcţionarulŭ de cale ferată, ce era atuncĭ aci în serviciu Fried. Salamon şi soţia sa au predatŭ pe copilulŭ lorŭ de ţiţă în îngrijirea unei familii de aci pentru o remunerare de 8 fl. pe lună. După câtva timpŭ dispărù din Braşovŭ curăţica păreche părăsindŭ copilulŭ, fără a mai încunosciinţa familia ce'lŭ crescea de loculŭ unde se află şi fără a plăti remuneraţiunea promisă. Sêrmana familiă făcù arătare că nu mai póte îngriji de copilŭ, şi s'au făcutŭ paşii necesarĭ, ca nemiloşii părinţi sĕ'şĭ ia copilul indĕrĕtŭ. — Pentru împedecarea ivirei colerei ce graséză în Spania, s'au luatŭ şi în Braşovŭ mĕsurile necesare, ca şi în anulŭ trecutŭ. De aceea se recomandă cu totŭ dinadinsulŭ poporaţiunii, sĕ se ţină de prescripţiunile publicate mai cu sémă că pentru curăţenia oraşului s'a numitŭ o comisiune, care sĕ controleze strictŭ locurile publice, hotelurile, birturile şi casele private, pedepsindu-se fórte aspru contravenţiunile. — Noua înarmare şi schimbarea în parte a uniformei poliţiştilorŭ, propuse de căpitanatulŭ oraşului şi aprobate de representanţa oraşului, s'a esecutatŭ şi trebue sĕ ne esprimămŭ convingerea, că acéstă schimbare, atâtŭ ce privesce esteriorulŭ câtŭ şi noua armă şi pălăria, este încununată de celŭ mai mare succesŭ.

MULŢĂMITĂ PUBLICĂ.

Subscrisulŭ aduce printr'acésta mulţămită acelorŭ mărinimoşĭ binefăcĕtorĭ, carĭ binevoiră a ajutora din puţinulŭ d-lorŭ scóla nóstră lipsită de cele ale instrucţiunei.

Primirămŭ ajutorŭ în banĭ din Beiuşŭ dela: Rvd. d. Petru Mihuţŭ, directorŭ şi profesorŭ gimnasialŭ 1 fl. Spec. d. Ambrosiu Creţu adv. 1 fl., d. Ioanŭ Erdélyi iun. inginerŭ 3 fl., d. Ioanŭ Erdélyi sen. primarŭ orăşenescŭ 1 fl., d-na Catharina Vass 1 fl., d. Demetriu Negrénu neguştorŭ mare 50 cr. Unŭ Românŭ 20 cr. O Română 20 cr., d. Antoniu Palade preotŭ românŭ de Finişŭ 1 fl. Suma totală: 8 fl. 90. Rvd. d. Augustinŭ Antalŭ protopopŭ districtualŭ a binevoitŭ a ne dona »tabelele de păreţĭ«.

Incă odată aducemŭ tributulŭ recunoşcinţei nóstre mărinimoşilorŭ noştri donatorĭ, ḑicemŭ cu naţia: »de unde sa golitŭ, Dumneḑeu sĕ împlinéscă!"

Negru, Iuliu 1885.

Augustinŭ Tardiu.
preotŭ românŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

BERLIN, 19 Augustŭ. — Din incidentulŭ ḑilei naşcerei Regelui Ungariei se adunară membrii reuniunilorŭ austro-ungare la unŭ soupeu festivŭ, la care luară parte şi numĕroşĭ membri ai reuniunei de cântărĭ vienese. Gutfelds, austriacŭ, toastà pentru Regele Ungariei. Horvat, ungurŭ, pentru împĕratulŭ Germaniei. In decursulŭ soupeului disposiţiunea era animată.

LONDRA, 19 Augustŭ. — Ḑiarele anunţă, că Osmanŭ Digma a plecatŭ la Chartum, sĕ se proclame de urmaşŭ alŭ Mahdiului.

CAIRO, 19 Augustŭ. — Consiliulŭ de miniştrii a decisŭ, sĕ céră protectoratulŭ Mare-Britanie. Capulŭ religionarŭ se opuse acestei decisiunĭ, din care causă decisiunea a şi rĕmasŭ fără valóre.

DIVERSE.

Evreii »persecutaţi«. — »Noua Revistă« din Iaşĭ scrie: „In ḑiua de 28 Iulie diminéţă, Manoli Urmă, locuitorŭ în satulŭ Andrieşenĭ, plasa Turia, judeţulŭ Iaşĭ, care se angajase a secera la posesorulŭ jidanŭ Iţic Ştapler, avêndŭ nevoià a se duce la móră pentru a'şĭ măcina nişte păpuşoiŭ, trimise pe fiulŭ sĕu Florea, în etate de 13 anĭ, şi pe fiica sa Marióra, în etate de 11 anĭ, ca sĕ secere până va veni elŭ dela móră, numai ca avutulŭ boerului jidanŭ sĕ nu sufere. Boerulŭ-jidanŭ trecêndŭ călare pe lanŭ şi vĕḑêndŭ numai pe copii, începù a scóte înjurăturĭ surugieştĭ la adresa lui Manoli Urmă şi dĕdù fetei o lovitură de harapnicŭ. Băiatulŭ spăriatŭ o luà la fugă spre casă. Jidanulŭ se ia în góna calului după elŭ şi 'lŭ întórce înapoi în loviturĭ de harapnicŭ; ajunsŭ înapoi pe lanŭ copilulŭ cade josŭ de obosélă şi de durere şi astăḑĭ se află bolnavŭ şi în pericolŭ de mórte, tuşindŭ şi vĕrsândŭ sânge, dupĕ cum dovedeşce *visum repertum* dresatŭ de doctorulŭ plăsii.«

BIBLIOGRAFIĂ.

(Scóla practică) magazinŭ de lecţiunĭ şi materii pentru instrucţiunea primară, de *Vasile Petri,* tomulŭ IV Nr. 5 pro Augustŭ a apărntŭ cu următorulŭ sumarŭ: Catechese scolastice: III. D-ḑeu e spiritŭ. — Tractarea unei descrierĭ — lecţiune de stilŭ pentru bieniulŭ alŭ II-lea alŭ scólei elementare. — Din calcululŭ elementarŭ: tractarea numĕrului 7. — Alte două ordinaţiunĭ ale ministrului de culte şi instrucţiune publică. — Indreptarŭ teoreticŭ şi practicŭ pentru învĕţământulŭ intuitivŭ, de V. Gr. Borgovanŭ. — Anunciŭ.

Prenumĕraţiunile cu 3 fl. pe anulŭ întregŭ se facŭ la redacţiune în Năsĕudŭ (Nassod, Transilvania)

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 18 Augustŭ st. n 1885

Rentă de aurŭ 4%	98.95	Bonurĭ croato-slavone	102.—
Rentă de hârtiă 5%	92.40	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97 75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.20	Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.70	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	122.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	125.—	Renta de hârtiă austriacă	82.85
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.25	Renta de arg. austr.	83.60
Bonurĭ rurale ungare	103.25	Renta de aurŭ austr.	108 90
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 50	Losurile din 1860	139 50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	103.—	Acțiunile băncei austro-ungare	875
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.50	Act. băncei de creditŭ ung.	289 75
Bonurĭ rurale transilvane	102 —	Act. băncei de creditŭ austr.	287.—
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 91
		Napoleon-d'orĭ	9.89½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.25
		Londra 10 Livres sterlinge	124.80

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 27 Iulie st v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	88	89
Renta rom. amort. (5%)	93	93½
» convert. (6%)	88¼	89½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	30	32
Credit fonc. rural (7%)	100½	101
» „ „ (5%)	85¼	86
» » urban (7%)	98	99½
» » » (6%)	91½	92½
» » » (5%)	82¾	83¼
Banca națională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Națională		
Aurŭ	10½	10¾
Bancnote austriace contra aurŭ	2.04	2.05

Cursulu pieței Brașovŭ

din 19 Augus st. n 1885

Bancnote românescĭ	Cump.	8.85	Vênd.	8.88
Argint românesc	»	8.75	»	8.80
Napoleon-d'orĭ	»	9.87	»	9.91
Lire turcescĭ	»	11.15	»	11.23
Imperialĭ	»	10.12	»	10.20
Galbenĭ	»	5.84	»	5.91
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101 —
Ruble Rusescĭ	»	122.5	»	123.5
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Anunțămŭ aceloră onorați cetitori, cari voră binevoi a se aboná la fóia nóstră de aici încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ să aibă colecțiunea completă.

ADMINISTRAȚIUNEA „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta și pe linia Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta a călei ferate orientale de stată reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucuresci	—	5.00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timișŭ	—	10.11	1.40	—
Brașovŭ (		10.44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7 01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11 51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Hașfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighișóra (	10 29	1.30	8 0	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	[illegible] 0	—
Mediașŭ	11.54	2.25	9.4[illegible]	—
Copsa mică	[illegible] 12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blașiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiușŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8 29	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9 04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirișŭ	4.09	4.49	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clușiu (	5 50	5 58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeșdu	6.29	—	—	8.31
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velințe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.0[illegible]
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10 31	12 5[illegible]	—
Szolnok	2 58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.4	7.2[illegible]	9.11	11.4[illegible]
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mező-Telegd	—	7.14	10.28	2.3[illegible]	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.48	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.3[illegible]	4.28	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.0[illegible]	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	—
Clușiu (	—	10 0	5.05	6.43	—
(	12 0	10.16	—	7.0[illegible]	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriș	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	3.59	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiușŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blașŭ	6.0[illegible]	12 57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copșa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediașŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.4[illegible]
Sigișóra	—	2.31	—	2.34	7.2[illegible]
Hașfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Hornorod	—	3.4[illegible]	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.3
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Brașovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5 3	—	—	1.50
Timișŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6 32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucuresci	—	11.35	—	—	9.4[illegible]

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4 2[illegible]
Vințulŭ de josŭ	12 20	—	4 53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicica	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4 25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8 49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6 14	10 23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11 18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 5[illegible]
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.[illegible]
Szolnok (	11 02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7 53	5.[illegible]5
Glogovațŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4 38	—	6.4[illegible]
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5 10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7 43	—	9.56
Ilia	8 01	—	10.17
Branicica	8 21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9 05	—	11.23
Orăștiă	10 10	—	12.24
Șibotŭ	10 43	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12 05	—	2.[illegible]4

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Nemeth-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2 18	9.13
Orezifalva	7.38	2.36	9.25
Merezifalva	7.56	2.53	9 36
Timișóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroșeni

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 3[illegible]	11.50	2.23
Streiu	7 05	12 27	3.00
Hațegŭ	7 53	1.19	3.49
Pui	8 16	2.10	4.4[illegible]
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Banița	10.11	3.35	6.07
Petroșeni	10.43	4.04	6.[illegible]9

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.07	12.25	5 00
Mereziſalva	6.40	1.[illegible]6	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6 53
Aradulŭ nou	7 40	2.54	7.24
Aradŭ	7 50	3 10	7.40

Petroșeni—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroșeni	6 49	9 33	5.28
Banița	7 27	10.14	6.06
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11 37	7.25
Hațegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12 53	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.